SKPD F.B. SEDEJ

ŠTEVERJANSKI VESTNIK

PRILOGA TEDNIKA NOVI GLAS
LETNIK XXIV., ŠT. 2 (1112)
TRST, GORICA, ČETRTEK, 17. JANUARJA 2019

MIRKO ŠPACAPAN 1953 2007
Zastavimo skupne moči za skupne cilje.

Krožek Anton Gregorčič
študijski center za družbeno-politična vprašanja

Števerjanski vestnik, glasilo, ki "povezuje"

Spoštovane bralke in bralci, počaščeni smo, da Vam lahko v prilogi Novega glasa ponudimo posebno izdajo Števerjanskega vestnika. Posvečena je petdesetletnici neprekinjenega izhajanja in priča o delovanju enega izmed redkih zamejskih vaških glasil. Spraševali se boste, kaj sploh je Števerjanski vestnik, komu je namenjen, katere prispevke objavljamo v njem in katera je njegova naloga. Uredništvo čuti dolžnost, da Vam v objavljenih vrsticah predstavi krajšo zgodovino, nastanek in delovanje vitalnega vaškega lista, ki ga vse družine Števerjancev – v vasi in drugod – brezplačno prejemajo na dom.

Števerjanski vestnik je krajše glasilo, preprost snopič papirja, ki izhaja štirikrat letno in želi zaobjemati vse vaško dogajanje Števerjana, političnega, kulturnega, ekonomskega in verskega značaja. Ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja so si člani SKPD "F. B. Sedej" zamislili, da bi lahko vaščane povezovali z listom papirja, z objavljanjem krajevnih novic. V tistih letih je kulturno delovanje naše vasi doživelo pravi razcvet: 26. februarja 1968 je pričel delovati ansambel Lojzeta Hledeta, ki je narodno-zabavno glasbo širil po svetu; 19. marca 1969 je bil odprt kulturni hram v obnovljenem župnijskem domu, ki nosi ime po goriškem nadškofu Frančišku Borgiu Sedeju; 30. marca 1969 je nastalo Športno združenje Brda; 2. maja 1971 je med Borovci prvič potekal Festival narodnozabavne glasbe. S temi pogoji in v okviru društvenega delovanja je nastala ideja glasila, v katerem naj bi bila zabeležena vsa dogajanja širše vaške skupnosti. Na tak način je 12. januarja 1969 pod predsedovanjem Dominika Humarja in s predlogom Marjana Terpina izšla prva številka. Ob tej priložnosti je takratni predsednik društva zapisal besede, ki še danes ponazarjajo poslanstvo našega biltena: "Da bi čimbolj povezovali vse Števerjance ter jih obveščali o vsem, kar se tu godi".

Ta stavek je še danes za nas zelo aktualen, saj prikazuje pravo gonilno silo uredništva Števerjanskega vestnika. V zadnjem letu smo to geslo nekoliko poenostavili in posodobili, da jasno izraža ključni pojem: "Povezujemo". V tej besedi se današnja mladina, ki prevzema odgovornost za oblikovanje vaškega glasila, popolnoma prepoznava. Dejstvo, da mladi skrbimo za izhajanje in oblikovanje tega biltena, je že dokaz, da je Števerjanski vestnik res last vseh Števerjancev. Uredništvo je pobudnik in oblikovalec tega lista; brez pisnih prispevkov in brez samega kulturnega in političnega delovanja našega okolja pa bi Števerjanski vestnik izgubil svoj smisel. Sovaščani prepoznavajo svoje glasilo kot kronološko sredstvo, ki zaključuje in zaobjema vsa vaška dogajanja, in to vsako trimesečje. V njem lahko prebirajo o delovanju obeh kulturnih društev, o nastopih mešanega pevskega zbora in Dramske družine, spremljajo lahko dejavnost otroškega zbora in mladinskega krožka, prebirajo dopise tako mladih kot starejših sovaščanov in so na tekočem o delovanju občinske uprave. Še toliko pomembnejša priložnost pa, ki jo glasilo nudi svojim bralcem, je aktivno sodelovanje pri njegovem oblikovanju. Na hrbtni strani naslovnice so namreč lepo vidni kontakti, preko katerih lahko vsi stopijo v stik z uredništvom in mu posredujejo svoje članke za objavo. Sodelavci Števerjanskega vestnika se vsakega takega doprinosa veselimo, saj je to odziv ljudi, ki so doumeli bistvo tega biltena: vsi ga prebiramo, vsi lahko vanj tudi pišemo.

Kateri pa je materialni proces izdaje oziroma kako konkretno nastaja Števerjanski vestnik? V uredništvu ne razpolagamo s potrebnimi finančnimi sredstvi, da bi glasilo tiskali v tiskarni; pravzaprav nas ta možnost sploh ne mika, saj se mladina prostovoljno zbira in tiska petsto štirideset izvodov Števerjanskega vestnika s pomočjo modernega ciklostila. To je neke vrste fotokopirni stroj, le da je veliko hitrejši in primeren za veliko število sosledičnih tiskov. Ko so posamezne strani tiskane, se mladi zlagatelji na soboto popoldne zberejo v župnijskem domu F. B. Sedej, kjer vsak izvod ročno sestavijo, ga spnejo z jekleno sponko ter ga nazadnje ovijejo v plastično ovojnico. Zatem, na dan ponedeljka, zadolženi član uredništva vse snopiče pretovori na poštni urad v Gorico, nato je Števerjanski vestnik priporočen skrbnim rokam poštarjev. Iz tega razumete, da izhajanje in brezplačno deljenje omogoča popolnoma prostovoljno delo mladine; stroške za osnovne potrebščine pa krijejo društvo "F. B. Sedej" in prostovoljni darovalci. Vsem gre velika zahvala, da še vedno verjamejo v poslanstvo tako skromnega, a v duhu močnega skupnega glasila, ki že petdeset let ohranja pisano zgodovino naše obmejne slovenske vasi.

Velika zahvala gre Zadrugi Goriški Mohorjevi in uredništvu Novega glasa, ki sta Števerjanskemu vestniku nudila možnost, da se predstavi širši paleti bralcev. Ostalim društvom in nam podobnim kulturnim ustanovam pa gre izziv, skrit v geslu "Povezujemo". V času, ko Slovencem pretijo odloki o znižanju državnih finančnih podpor časopisom in tednikom, postaja vloga nas malih še toliko bolj očitna. Zamejstvo je bogat prostor s kulturo, gospodarstvom in globoko zakoreninjenimi vrednotami. Števerjanski vestnik nudi pristno sliko vaške skupnosti; iz leta v leto ohranja povezavo med ljudmi in spodbuja mladino k raziskovanju lastnih korenin in pripadnosti ter budi v njih narodno zavest. Naš časopis je lahko v svoji skromnosti zgled za katerikoli slovenski kraj. Vsem kulturnim društvom zamejske realnosti kličemo: "Povezujte, ustvarite tudi vi svoje dragocene biltene, svoje Vestnike"!

Damjan Klanjšček

Drobni utrinki, ki ustvarjajo zgodovino

Petdeset let je dolga doba. Desetine navdušencev so vztrajno, neprekinjeno, večkrat letno, redno in z veseljem sodelovale pri pripravi glasila. Pa bo kdo rekel: "To je majhno, preprosto glasilo... " Velik mednarodni, državni, deželni, pokrajinski, občinski, vaški ali župnijski časopis potrebuje podobne elemente: vsaj enega urednika, pisce, tipkarje, impaginatorje, tiskarje, vezalce, razpečevalce, finančno osnovo...

Velikost ali moč časopisa se meri le po višini proračuna. Kakovost pa ni vedno sorazmerna! Ko glasilo 50 let izdaja lepa skupina navdušenih prostovoljcev, z malo sredstev na voljo, je toliko bolj zaslužno pohvale, zahvale in spodbude.

Krajevni časopis beleži tudi drobne domače novice, ki jih večji mediji ne zaznajo. Pa vendar prav ti drobni utrinki življenja ustvarjajo zgodovino kraja in so osnova za njegov nadaljnji razvoj. Kar je zapisano, se bo ohranilo za našo sedanjost in prihodnost. Prihodnosti pa ni brez spomina na preteklost, brez korenin. Zato je potrebno zgodovinske dogodke, še posebej najdrobnejše, ohraniti tudi v zapisani obliki. In pri tem pomembnem delu lahko vsakdo sodeluje. Kako hvaležni so zbiralci zgodovinskih podatkov kraja, ko na hrbtni strani fotografije najdejo preproste podatke: datum, imena oseb na sliki in dogodek ob posnetku. Koliko ugibanja in nepotrebnega dela pa je takrat, ko na fotografiji teh podatkov ni! Enako pomembno je tudi ustno izročilo, pripovedovanje o preteklih dogodkih naši mladini, da bo lahko ponosna na svoje korenine, na svoje delavne in vztrajne prednike. Tako bodo tudi oni imeli veliko materiala in razlogov, da to bogato izročilo predajo naprej svojim otrokom in s svojim doprinosom še bolj obogatijo okolje.

Zato kot prijatelj in župnik kličem vsem: sedanji in prihodnji sodelavci in oblikovalci Števerjanskega vestnika, pogumno naprej, z dobro voljo in Božjo pomočjo! Nič ni majhno, kar je storjeno iz ljubezni do družine, vaške skupnosti in naroda, ker je vključeno tudi v velik Božji načrt!

Župnik Marjan Markežič

Pričevalec časa, zgodb, ljudi, dogodkov

Drage bralke in bralci, spoštovano uredništvo!

Pisanje je risanje s samostalniki in senčenje z glagoli, je transponiranje slik v črke, je prenašanje znanja in védenja v skupni trajni spomin.

Števerjanski vestnik že pol stoletja to uresničuje za vse občane, ki so še doma, in tiste, k jih je življenjska pot ponesla v svet. To vaško glasilo, ki ga naše društvo deli brezplačno in je skozi desetleja sad dela mnogih prostovoljnih piscev, sodelavcev in urednikov, je obenem eden močnejših povezovalnih členov naše vaške in občinske skupnosti, a ne samo: je pričevalec časa, zgodb, ljudi, dogodkov. Je arhiv našega čutenja in mišljenja skozi desetletja ter ažuren pogled v sedanji vaški utrip. Je pa tudi priložnost za naše mlajše sile in talente, ki se preizkušajo v posredovanju slovenstva in gojenju spoštljivega odnosa do rodne zemlje. Je udejanjanje še smotrnejše strategije krepitve znanja slovenskega jezika. In zato si nadejam, da bo v bližnji prihodnosti postal laboratorij tudi novejših medijskih prijemov, da bo prostor usposabljanja novih kadrov k posredovanju konstruktivne kritike do naše ožje in širše skupnosti, da bo sprožilec še bolj treznega zavedanja, da procesi asimilacije nikdar ne minejo, da je usoda naše narodne manjšine v Italiji tesno povezana s slovensko besedo. Prav zato je naš Števerjanski vestnik lahko danes še močnejši pospeševalec zrelejšega pristopa ne samo k ohranjanju slovenstva, pač pa k njegovi rasti. In prav zato mu najprej kot predsednica SKPD F. B. Sedej, predvsem pa kot bralka in Števerjanka, voščim še dolga desetletja izhajanja, kajti njegovih nalog zbliževanja, povezovanja, kulturne ozaveščenosti še zdaleč ni konca.

Ilaria Bergnach,
predsednica društva
SKPD F. B. Sedej

Neprecenljiva zakladnica

Spoštovani ustvarjalci in bralci Števerjanskega vestnika!

Dovolite mi, da ob tej pomembni obletnici čestitam vsem, ki ste v preteklih petih desetletjih prispevali k ustvarjanju našega časnika. Smo edina občina na Goriškem, ki se lahko pohvali s svojim glasilom, zato so vaši prispevki pomembno dopolnjevali kroniko naših krajev.

Števerjanski vestnik predstavlja neprecenljivo zakladnico dogodkov, ki so se vrstili pri nas. Dosledno in zagnano je beležil večje in manjše uspehe naše skupnosti kot tudi ovire, ki smo jih skupaj premagovali. Redno je spremljal utrip naših kulturnih društev in tradicionalnih dogodkov. V njem se je vedno našel prostor za pestro paleto tematik, od družbene kritike do dobrih misli, od kulturno-umetniških do športnih novic. Seveda ne smem pozabiti niti na prispevke, ki jih za glasilo pripravijo naši najmlajši občani. Kdo ve, morda bodo tudi v prihodnje sooblikovali njegovo vsebino ter Števerjance doma in po svetu obveščali o dogajanju pri nas.

Smo majhen kraj, ki ima veliko povedati, zato vsem soustvarjalcem in zvestim bralcem želim, da bi Števerjanski vestnik še naprej uspešno opravljal poslanstvo, ki ga je začel pred petdesetimi leti.

Županja
Franca Padovan

Pomemben mejnik

Petdesetletnica je pomemben mejnik v življenju vsakogar izmed nas. Ravno tako je pomemben mejnik v zgodovini organiziranih skupnosti, še zlasti ko gre za organizacije, ki delujejo na prostovoljni ravni, kot je kulturno društvo. Števerjanski vestnik je dosegel to častitljivo obletnico: brez požrtvovalnosti posameznikov, ki v okviru društva Sedej skrbijo zanj, bi do tega trenutka ne prišli. Da ni samo glasilo društvenega delovanja, dokazuje dejstvo, da v Števerjanskem vestniku beremo tudi o dogajanju v vasi, o kulturnih in drugih dogodkih, ki bogatijo naše območje, in o novicah, ki zadevajo politično upravljanje naše občine.

Uredništvu Števerjanskega vestnika gredo naše iskrene čestitke in voščila, da bi delo nadaljevali še veliko let, še zlasti pa da bi bili kos novim izzivom, ki jih čakajo v dobi digitalizacije in velikih družbeno-socialnih sprememb, ki jih naša družba, in z njo tudi slovenska narodna skupnost v Italiji, doživlja.

KD Briški grič

Uredništvo skozi čas

Od začetka leta 1969 do danes, ko proslavljamo zlati jubilej nepretrganega izhajanja, so uredništvo Števerjanskega vestnika sestavljali:
Beretta Stefania, Bulfoni Evelin, Corsi Hadrijan, Černic Alenka, Černic Anka, Černic Kazimir, Černic Marko, Di Battista Niko, Dorni Aljoša, Dorni Katja, Dorni Nikol – glavna urednica med letoma 2009 in 2011, Dornik Erika, Drufovka Marjan – glavni urednik med letoma 1998 in 2008, Frandolič Costanza, Gravnar Nives, Hladnik Boris, Hlede Andrejka, Hlede Bruno, Hlede Damjan, Hlede Edi – odgovorni urednik med letoma 1971 in 2008, Hlede Jurij, Hlede Martina, Humar Dominik, Humar Eliana, Humar Kazimir, Humar Marija, Humar Valentina, Klanjšček Damjan – glavni urednik od leta 2012, Klanjšček Silva, Knez Helena, Komjanc Agata, Komjanc Ida, Komjanc Jelko, Komjanc Sara, Kovic Jasmin, Lango Florjan, Lango Gabrijel, Maraž Martina, Mužič Elija, Padovan Franka, Pahor Nina, Simčič Jožica, Simčič Mirjam, Simčič Zvonko, Srebernič Marjanka, Srebernič Martin, Srebernič Terezika, Škorjanc Stanko, Terčič Branko, Terčič Vida, Terpin Damijan – glavni urednik med letoma 1988 in 1990, Terpin Marjan, Terpin Peter, Tomažič Anita, Valentinčič Martina, Vidrih Gabrijel, Vogrič Ivan – glavni urednik med letoma 1991 in 1997 ter odgovorni urednik od leta 2009, Vogrič Milena, Vogrič Silvana, Žnidarčič Jožica.

Priprava Vestnika nekoč

Velika zasluga, da Števerjanski vestnik še danes redno izhaja, pa gre tudi vsem tistim, ki so obogatili in še danes bogatijo vsebino glasila s številnimi prispevki, članki, zapisi in rubrikami. Njihovo delo in ustvarjanje ostajata zapisani na straneh Števerjanskega vestnika in v spominu naših zvestih bralcev, katerim se moramo iskreno zahvaliti, da lahko letos proslavljamo tako pomembno obletnico in lahko svojemu glasilu zaželimo še na mnoga leta.

Vestnik praznuje

Prav tako je, naš Števerjanski vestnik praznuje petdeset let. To je res dolgo obdobje, toda števerjanski časnik je še vedno mladosten, kot so mladi vsi tisti, ki zanj skrbijo. Ob tako lepi in pomembni obletnici moram zato napisati nekaj skromnih stavkov našemu vaškemu glasilu.
Prav so imeli, smo imeli in imajo vsi tisti, ki so vsa ta leta verjeli v to, da se je generacija urednikov in vseh tistih, ki skrbijo, da glasilo izhaja, vedno pomlajevala. Samo na ta način ta za nas zelo pomembna publikacija izhaja tako dolgo in vsa ta leta kljubuje vsem težavam, ki jih ni malo. Tudi po drugih vaseh so podobna glasila že izdajali, a so na žalost že zdavnaj utihnila. Za vsako številko mora nekdo poskrbeti za članke, jih urediti, popraviti, pregledati naslove, dodati nove, časopis tiskati, ga zložiti, nesti na pošto in ne nazadnje zanj tudi plačati poštnino.
Števerjanski vestnik izhaja v 400 izvodih. Ti gredo števerjanskim družinam, številnim znancem in prijateljem v naši deželi in tudi daleč po svetu, vsem tistim, ki si ga želijo brati, in to seveda brezplačno. Za izdajo vsake številke si morajo glavni urednik in vsi sodelavci, člani društva Sedej, vzeti kar nekaj "cejta". Zato gresta zahvala in pohvala v celoti vsem mladim, ki žrtvujejo nekaj svojega prostega časa za izdajo Števerjanskega vestnika.
Seveda je zdaj, posebno za tiskanje glasila, lažje in enostavnejše kot nekoč. Včasih je bilo treba matrice napisati na pisalni stroj brez traku, kjer ni bilo mogoče popravljati besed. Na mrzli kašči v župnišču, še posebno v zimskih mesecih, se ciklostila ni dalo pognati, da bi tiskal. Toner ni bil dovolj tekoč, drugih nevšečnosti je bilo še in še. Tudi piscev in lektorjev ni bilo na razpolago kot zdaj. Poleg vaških novic je bil takrat Števerjanski vestnik tudi ironičen in zabavljiv. Bili so seveda drugi časi: na gospodarskem, političnem, občinskem, vaškem in društvenem področju. Toda Števerjanski vestnik je prebredel vsa obdobja, težka ali ne. Še vedno izhaja in nas obvešča o vsem, kar se dogaja v Števerjanu. Zato se prav iz srca zahvaljujem vsem tistim, ki zanj skrbijo. Prepričan sem, da bo ta izhajal še naprej tako lepo kot doslej.
Posebej bi rad čestital in se zahvalil glavnemu uredniku, Damjanu Klanjščku. Upam, da bo še naprej tako lepo skrbel, da bomo lahko naš časnik brali v naslednjih letih. Vestniku pa želim... vsaj še eno tako obletnico.

Simon Komjanc

Pisana števerjanska zgodovina

Moje prve izkušnje v društvu Frančišek Borgia Sedej so se pričele z letom 1978, ki je sovpadalo z osmo izvedbo števerjanskega Festivala, kot sem lani zapisal v festivalsko brošuro. Tajnik društva je bil takrat Zvonko Simčič, ki je veliko svojega prostega časa preživel prav na sedežu društva. V poletnem času sem večkrat šel zvečer do "placa", saj se je tam zbiralo kar precej mladih.
Najbolj zanimivo pa je bilo zame takrat, ko je Zvonko razvijal Števerjanski vestnik na ciklostilu. Počasi me je naučil uporabljati ciklostil in tako se je začelo. Po občnem zboru društva, leta 1980, je tajniško mesto prevzela Anka Černic. Zvonko se je nekako umaknil iz društva in jaz sem ostal skoraj edini, ki je znal uporabljati ciklostil. Tako je naneslo, da je Anka natipkala matrice in jaz sem jih potem razvil na ciklostilu. Ko je bilo vse natisnjeno, je prišla ekipa, ki je sestavila strani glasila, časnik dala v ovojnice, natipkala naslove in nalepila znamke, tako da je naslednji dan šel na pošto. Zanimivo je, da je ekipa, ki je sestavljala Števerjanski vestnik, štela do deset, včasih pa samo dva člana. Odvisno je bilo le od dobre volje. Takrat je izhajal približno v tristo izvodih. Druga zanimivost iz tistih časov so naslovi. Za te smo imeli napravo, ki so jo menda imeli prej na občinskem matičnem uradu. Vsak naročnik je imel svojo ploščico, na kateri so bili natisnjeni ime in priimek ter točen naslov. Ta naprava je delovala tako, da si položil ovojnico na določeno mesto, nato si z ročajem udaril po vrhu in je bil naslov natisnjen.
Ploščice so se tudi avtomatsko zamenjale. Za najboljšo uporabo tega stroja so bile potrebne tri osebe: ena je polagala ovojnice, druga je tolkla, tretja pa je jemala natisnjene ovojnice stran. Leta 1984 je uredništvo Števerjanskega vestnika prevzel Damijan Terpin in jaz sem bil takrat edini, ki sem znal uporabljati ciklostil. Takrat so se že pojavile elektronske matrice, ki so bile bolj praktične, saj si lahko stran prej natipkal na papir in nato napravil elektronsko matrico. To napravo je imel v Gorici g. Marijan Markežič, ki nam je priskočil na pomoč.
Leta 1990 je prva številka Števerjanskega vestnika izšla komaj jeseni. Ne bom našteval razlogov zakaj, tako je pač bilo. Po končani trgatvi sem prinesel domov pisalni stroj, ki je bil na sedežu društva, zbral nekaj člankov in natipkal novo številko našega glasila. Tako se je začelo moje uredniško delo. S časom se je naš ciklostil postaral. Dobili smo modernejšega, a rabljenega. Ta je obetal zelo dobro, a v zimskih mesecih je bilo na sedežu društva mrzlo in vlažno, zato ciklostil ni delal. S tem smo se trudili nekaj let, nato smo šli po pomoč h gospodu Karlu Bolčini, ki je v Štandrežu imel zadnjo novost na tem področju: ciklostil, ki najprej pripravi matrico, potem pa jo še razvije. V primeru, da bi morali narediti več kot petnajst izvodov, bi s takim ciklostilom kopirali ceneje kot s fotokopirnim strojem. Polagoma smo si tudi mi priskrbeli tak ciklostil, saj je bil uporaben ne samo za Števerjanski vestnik, ampak tudi za pevski zbor in druge dejavnosti društva.
Leta 1998 smo v društvu dobili nov podmladek, s časom je Marjan Drufovka prevzel funkcijo glavnega urednika in jaz sem se polagoma umaknil, saj je moja kmetija zahtevala od mene vedno več časa.
Vsa leta je bil odgovorni urednik Števerjanskega vestnika Edi Hlede. Ta funkcija je tudi nekako pravno obarvana, saj je naše glasilo uradno registrirano tudi na sodišču (7. marec 1969 št. 72) in mora imeti odgovornega urednika, ki je vpisan v časnikarsko zbornico. Po prerani smrti Edija Hledeta sem to funkcijo prevzel jaz.
Ko sem urejal Števerjanski vestnik, sem v arhivu društva našel tudi stare številke našega glasila. S časom pa se je nekaj strani ali celo številk izgubilo. Takrat so obstajali trije izvodi vseh Števerjanskih vestnikov, ki so bili vezani v knjigo: enega je imel Marjan Terpin, drugega Zvonko Simčič, tretjega pa števerjanska knjižnica. Marjan Terpin mi je dovolil, da sem njegove knjige razvezal, jih fotokopiral in potem zopet povezal v knjigo. Tako sem napravil celoten arhiv starih številk glasila, zraven pa sem si napravil še svoj vezani izvod.
Zanimivo je tudi, da so se v tistih letih pojavile prve barvne fotokopije; to mi je prišlo prav za naslovne strani arhiva, ki so nam manjkale, čeprav so te barvne fotokopije stale kar precej. Ta arhiv je bil zelo koristen, ob štirideseti obletnici Števerjanskega vestnika je društvo shranilo vse izvode glasila na DVD ploščo, prizadevamo pa si, da bi bile vsem dostopne na spletu.
Pred 50 leti se je na našem društvu začelo marsikaj premikati. Poleg cerkvenega pevskega zbora in dramske dejavnosti, ki so delovali že prej, se je ustanovilo športno združenje Brda, mladi fantje so se zbrali v ansamblu Lojzeta Hledeta in dve leti kasneje organizirali še prvi Zamejski festival. Krona vsega tega pa sta bila dober župnik in odprtje župnijskega Sedejevega doma. Takratni župnik Oskar Simčič je prodal tri kolonske kmetije, ki so bile v lasti števerjanske Cerkve. S tistim denarjem je odkupil in popravil staro podrto stavbo in tam napravil župnijski Sedejev dom. Župnija in društvo sta tako dobila prostore za vse svoje dejavnosti.
Povedati moram tudi, da je Števerjanski vestnik igral ključno vlogo, da smo leta 1995 zopet pridobili upravo števerjanske občine. Po porazu na volitvah, leta 1985, se je v Števerjanu začelo graditi na mladih. Mešani pevski zbor je okrepil dirigent Tomaž Tozon in začeli smo žeti zavidljive uspehe. O vsem tem je redno pisal tudi Števerjanski vestnik. Na žalost je delovanje društva Sedej in sekcije Slovenske skupnosti za Števerjan večkrat naletelo na gluha ušesa goriškega časopisja. Naše glasilo pa je pisalo, obveščalo Števerjance o vsem našem delovanju in jih prepričalo, da so leta 1995 ponovno dali svoj glas Slovenski skupnosti in izvolili svojega župana.
Sadove vsega tega žanjemo danes, ko v našem Sedejevem domu stalno nekaj mrgoli. Na zadnjem občnem zboru društva smo izvedeli, da je v zadnjih dveh letih društvo imelo stodvajset dogodkov. In glej, tudi zdaj imamo dobrega župnika in v Sedejevem domu se končujejo temeljite obnove, ki jih zahtevajo vsi predpisi.
Pred leti je moj nekdanji profesor v televizijskem intervjuju ob nekem dogodku povedal takole: "Slika, ki smo jo nocoj tukaj napravili, bo čez pet let lep spomin, čez deset let pa bo že zgodovina". Če je to res, potem lahko rečemo, da ima Števerjanski vestnik štirideset let pisane števerjanske zgodovine. Zelo mi je prijetno, ko občasno vzamem v roke kak star izvod in obujam lepe spomine.

Ivan Vogrič

50 let Števerjanskega vestnika

S prisrčnim spominom še gledam prvo številko Števerjanskega vestnika, ko prihaja iz župnijskega ciklostila, zdaj pa občudujem zadnjo letošnjo številko. Vmes pa s prisluhom srca gledam na petdesetletno zaznamovanje pomembnih števerjanskih dogodkov, ki bi poniknili v večno pozabo, ko ne bi jih Vi, velikodušna skupinica mladih Števerjancev, ohranili v spominu s Števerjanskim vestnikom.
Kaj naj Vam rečem? Občudujem Vas, cenim Vašo iznajdljivost in velikosrčnost ter sem Vam iskreno hvaležen za vse, kar za dobro ime Števerjana v slovenskem zamejstvu delate. Želel bi, da bi Vas tudi druge vasi našega zamejstva v tem malo posnemale. Gospodov blagoslov naj vodi in spremlja Vaše misli, načrte in Vašo dejavnost!

Oskar Simčič

ŽELITE PREJEMATI ŠTEVERJANSKI VESTNIK?
Pišite nam na: vestnik@sedej.org
ali pokličite na +39 3405258399 (Elija)

Zastavimo skupne moči za skupne cilje

Projekt *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, ki je posvečen spominu na dr. Mirka Špacapana, želi ovrednotiti vsestransko dediščino Špacapanovega delovanja v slovenski narodni manjšini. Mirko Špacapan je bil športnik, glasbenik, politik v vrstah Slovenske skupnosti, skavt in zdravnik. Prizadeval si je za ohranjanje slovenske kulture, zaščito in vrednotenje narodne manjšine. Marsikateri Števerjanec se ga spominja z nastopov na števerjanskem Festivalu, kjer je sodeloval z ansambloma MINIPE in Nova misel. V duhu njegovega prizadevanja za slovenstvo na vseh področjih in v duhu projekta, ki ga udejanja Krožek Anton Gregorčič, si pri Števerjanskem vestniku želimo, da bi složno soustvarjali svetlejšo prihodnost za celotno slovensko manjšino.
Mirko Špacapan se je rodil v družini slovenskih emigrantov v Argentini leta 1953, pri desetih letih pa se je vrnil v Gorico. Tu se je šolal na klasičnem liceju Primoža Trubarja, na univerzi pa je diplomiral v medicini ter se specializiral v pediatriji. Vključil se je v slovensko skavtsko organizacijo na Goriškem in bil njen načelnik v drugi polovici 70. let prejšnjega stoletja. Leta 1970 je osvojil deželni naslov v metu diska in krogle, nato je začel igrati odbojko in se povzpel do najvišjega nivoja. Leta 1976 je na Goriškem ustanovil Mladinsko sekcijo Slovenske skupnosti. Leta 1983 je bil izvoljen v goriški pokrajinski svet in postal je odbornik za šolstvo, šport in prosti čas, leta 1988 pa je prevzel odborništvo za šolstvo, organizacijo teritorija, lov in ribolov. Leta 1988 je bil tudi izvoljen za predsednika ŠZ Olympia iz Gorice. Leta 2003 je bil izvoljen v deželni svet FJK kot zastopnik Slovenske skupnosti. Posvetil se je okolju in zdravstvu, poleg tega pa še vsem tematikam zaščite slovenske manjšine. Kot zdravnik je med letoma 1979 in 1993 služboval v Gorici, leta 1994 pa je pristopil k ekipi za intenzivno nego dojenčkov, ki jo je v Vidmu vodil prof. Macagno.
Mirko Špacapan je ljubil glasbo. Njegova ljubezen je izhajala iz družine, v kateri so gojili zborovsko petje. Bil je ustanovitelj in glasbenik v raznih glasbenih skupinah: MINIPE (1966-1970), Nova misel (1971-1975), Akord (1992-2007). Pri moškem oktetu Akord je bil zborovodja in pevec (bariton). Vodil je tudi Mešani pevski zbor "Podgora". Po prejemu diplome iz klavirja leta 1996 se je kot skladatelj začel ukvarjati s cerkveno in posvetno glasbo. Na ta način je želel počastiti spomin na očeta Bogomirja, ki je bil cerkveni organist. Posvetil mu je mašo in uglasbil številna literarna dela slovenskih avtorjev.
Večplastnost njegovega delovanja zaznamujejo neutrudljiva in globoka vnema, predanost, razpoložljivost in plemenitost, a še posebej prozornost v njegovih očeh, v nežnem in prijaznem nasmehu, ki ga niti bolezen, ki se je nenadoma pojavila, ni mogla zamegliti. Odšel je 23. 11. 2007. Njegovo zgodbo pa še naprej gradijo vsi, ki jim je bil Mirko za zgled.

Stefania Beretta in Costanza Frandolic

Kar je majhno, je pač majhno, toda v malem ostati zvest je veliko!

Uredniku, bralkam in bralcem Števerjanskega vestnika!

Iskrene čestitke najprej, in to iz srca, vsem vam, dragi uredniki, in vsem tistim, ki si že petdeset let prizadevate, da vaš in naš Števerjanski vestnik izhaja!

Iskrene čestitke predvsem zato, ker vztrajate in se držite navodila, ki ste si ga zapisali za vodilo, da namreč zapisane besede ostanejo, medtem ko se izgovorjene besede za vedno izgubijo!

Teh nekaj besed pišem v času, ko italijanska vlada, še posebej Gibanje 5 zvezd, ostro napada časnikarje in vse časopise in si prizadeva, da ne bi prišlo do udejanjanja zakona o tiskanih medijih, se pravi, da namerava črtati denarno pomoč časopisom. Ni res, da prejemajo državno pomoč vsi časniki, a ta pomoč je nujna za vse tiste manjše časopise, ki smo odraz krajevnih stvarnosti. Za slovensko narodno manjšino v Italiji bi to bil zelo hud udarec. V bistvu gre za napad na demokracijo. Celo tako daleč gredo, da zmerjajo časnikarje, češ da smo prodani, kupljeni, neke vrste nebodigatreba, ki samo zmerjamo in prikazujemo le negativne plati delovanja vlade in seveda Gibanja 5 zvezd.

To seveda ni res, saj smo časnikarji še vedno steber in včasih zadnji branik demokracije, to velja tudi za tako majhen - za vse nas, Slovence v Italiji, pomemben - list, kot je Števerjanski vestnik. Rekli boste, da pretiravam, a ni tako.

Števerjanski vestnik je v našem prostoru izjemno pomemben, saj prinaša vesti iz briške občine, predvsem pa je eden zadnjih vaških in društvenih časnikov pri nas, če že ni ostal edini. Že to ga postavlja za zgled drugim, kot svetlo izjemo seveda in tudi ter predvsem kot odličen primer, kako pomembno je ohranjati slovensko pisano besedo, izročilo, utrjevati in poglabljati vedenje o sebi, svojem rodu, vasi, zemlji in kulturi, tudi politiki, o vsem, kar nas potrjuje, osmišlja in tudi dela drugačne.

Števerjanski vestnik je lep primer časnika vasi, okolja, Brd; časopis, ki ima širšo veljavo, čeprav seveda nagovarja tudi druge, kot ponosno piše v predstavitvi časopisa, kjer ste zapisali, da ga berejo tudi v Avstriji, Angliji, Avstraliji in v Združenih državah Amerike. Sam bi še dodal, da ga gotovo berejo tudi v domovini Sloveniji.

Pomen Števerjanskega vestnika je v tem, da zgledno in predvsem pa že petdeset let poroča in seveda posredno informira bralce o življenju v občini Števerjan in širše v Brdih, o društvu, v okviru katerega ga izdajate, piše o vas in nas, saj iz njega diha živ utrip slovenskega človeka, ki je trdno usidran v zemlji, navezan na svojo vas, ponosen na svoje korenine.

Lahko ste ponosni, da toliko let že vztrajate, predvsem pa bodite ponosni, ker ste v teh letih vedno zmogli pomladiti svoje vrste in vztrajati, vztrajati in še enkrat vztrajati.

Sami najbolje veste, kako težko je vedno znova začeti, napisati, stiskati, dokončati in razposlati posamezni izvod Števerjanskega vestnika, sami še predobro veste, kako pomemben je vsak izmed vas, ki pri časopisu aktivno sodeluje in mu ni težko svojega prostega časa posvetiti širšemu občestvu, pa naj gre za zapise o krajevni Cerkvi, delovanju domačega društva F. B. Sedej ali pa o uspehih domačega zbora, o posameznikih, ki vidno pripomorejo, da je življenje v Števerjanu lepše in bogatejše. Upravičeno in s ponosom redno pišete o števerjanskem Festivalu narodno-zabavne glasbe, ki ga poznajo tudi po vaši zaslugi po Sloveniji in v svetu, in še bi lahko našteval. Ne nazadnje sem vedno znova vesel, ko odprem vaš časnik in v njem najdem zapis vašega župnika ali pa poročilo o dramski skupni, skupini M+, ki je gotovost za vas, saj govori o tem, kako znate in zmorete tudi najmlajše vključevati v vaško in širše kulturno življenje.

Nasvetov tistim, ki delajo in delate, sam nikdar ne dajem, ker vem, kako težko je vedno znova narediti časopis, sem pa vesel, ko v Števerjanskem vestniku najdem tudi recepte iz briške kulinarične zakladnice in drobne spominske zapise iz preteklosti, kot tudi zapise o vaških ledinskih imenih, starih navadah.

Nasvetov vam ne dajem predvsem zato, ker ste dobri in še vedno zmorete v svoje vrste privabiti vedno nove ljudi, ki še verjamejo v moč slovenske besede in v nebeško lepe briške griče, krščansko izročilo in Števerjanski vestnik. In se vam zato iskreno zahvaljujem, ker pazite na slovenski jezik, skrbite za svojo vas, svoj rod, zase. In si seveda želim, da bi nadaljevali, bili tudi z nami povezani, predvsem pa, da bi ostali zvesti svojim briškim slovenskim koreninam, trtam, oljkam, soncu, jeziku, narodu.

Dokler bodo v naši narodni skupnosti še taki mladi, kot ste vi, ki redno pripravljate Števerjanski vestnik, nam je prihodnost zagotovljena, naša narodna manjšina v Italiji bo še živa, predvsem pa se nam za slovenski jezik ni treba bati.

In ne nasedajte krivim prerokom, ki vam govorijo, da se ne splača pisati!

In da tiskana beseda nima več smisla, čeprav se tudi sami danes sporazumevate po spletnih

aplikacijah, ker je pač življenje danes hitrejše, bolj razpršeno!

Že samo to, da izdajate lasten časopis, vam je lahko v ponos, saj priča o tem, da veste, od kod ste doma, kje in kaj je vaša vas, kaj je zemlja, kaj je jezik, ker veste, kdo ste. Tudi med nami je namreč vse več tistih, ki ne vedo več, kdo so, in tudi tega ne vedo, zakaj so tu. Vi to veste. In to je lepo. Zato sem vas vedno znova vesel.

Ko boste pripravljali prihodnjo številko, pomislite, kaj še bi lahko dodali v vaš in naš Števerjanski vestnik, da bomo vsi še bolj bogati, in koga bi še povabili k sodelovanju. Držite se načela, da je pomembno združevati! Več nas je, lepše je. In ohranite med seboj tisto spoštovanje do drugega in drugačnega, ki je danes redka ptica, a je edino zagotovilo zdrave demokracije, ki smo je danes potrebni vsaj toliko, kot so je bili naši dedje v najhujših časih.

Bodite ponosni na svoje delo in svoje poslanstvo. Ni namreč res, da si lahko svetovljan, kjerkoli že si v velikem svetu, če ne veš, od kod si, kdo si, kje je zrastel tvoj rod. Svetovljani ste prav zato, ker veste, od kod ste doma, kaj je vaš jezik, kaj vaša identiteta v tem razdrobljenem svetu mnogih identitet!

Ko vas bodo kritizirali, dvakrat globoko zadihajte in potem kritike mirno povabite v svoje vrste, naj pokažejo, kako je treba, če že vedo, kaj ni prav; če ne pridejo, pa se nanje ne ozirajte več in nadaljujte svoje delo in poslanstvo. Preveč je namreč tistih, ki neobvezujoče delijo kritike in poceni nasvete, premalo pa delavcev, zato se ne ozirajte na razdiralne kritike in nadaljujte svoje plemenito delo.

Kar je majhno, je pač majhno, toda v malem ostati zvest je veliko!

Ob koncu še enkrat iskrene čestitke in veliko dobrih želja za prihodnost vašega in našega Števerjanskega vestnika!

Jurij Paljk

Iz osnovne šole

Učenci 5. razreda smo poprašali starše, kaj nam vedo povedati o vaškem časopisu, Števerjanskem vestniku. V intervjuju smo staršem zastavili različna vprašanja. Zanimalo nas je, od kdaj ga starši poznajo, kdaj so ga prvič vzeli v roke, ali so tudi oni kot mi vestno pisali zanj in seveda še druge zanimivosti, ki smo jih strnili v spodnjem poročilu.

Učenci 1. r. OŠ A. Gradnik

Mama mi je povedala, da pozna Števerjanski vestnik pravzaprav od nekdaj. V roke ga je prvič vzela, ko je bila še majhna, saj so ga imeli vedno v hiši. Kot osnovnošolka ni pisala nobenih prispevkov, ker je takrat članke v glavnem pisala mladina. Tudi se točno ne spominja, kolikokrat je takrat izhajal, ker je bila izdaja odvisna od uredništva. Spomni se le, da ni bila izdaja prav redna. Včasih je izšel mesec kasneje ali pa se je pripetilo, da so ga v enem letu dobili v več obdobjih. V družini so ga prebirali vsi člani. V njem so izvedeli, kaj se je novega zgodilo v vasi. Brali so o rojstvih, smrti in porokah vaščanov. Našli so se tudi katera zanimiva poezija, kuharski recepti, križanke in ne nazadnje župnikovo poročilo ter občinska obvestila. Tudi ona je najprej najraje rešila križanko, potem pa se je lotila branja ostalih strani. Spominja se, da je bilo nekoč zapisano priporočilo občinske uprave, da morajo biti kokoši zaprte v kurniku. To je izgledalo precej smešno! V kasnejših letih je najraje prebirala članke o delovanju pevskega zbora in o dramski družini. Števerjanski vestnik se je v letih spremenil in se še spreminja, ker se prilagaja ljudem in novim časom. Kakovost tiska se je izredno izboljšala. Včasih se je morala mama zelo truditi pri branju, ker so bile črke včasih spackane, slike nejasne in marsikje je bil kakšen tiskarski škrat. Danes teh težav ni več, ker so vsi članki računalniško obdelani. Kot mladenka se je večkrat pridružila skupini, ki je Števerjanski vestnik ročno sestavljala. Sestavljanje je potekalo tako, da so na mize postavili po kupih vse strani časopisa. Vsak član se je premikal ob mizi in vsakič jemal v roke po eno stran in na koncu spel vse strani skupaj. To delo je trajalo nekaj ur. Bilo je zamudno, a obenem prijetno, ker so se med seboj pogovarjali in smejali. Zgodilo se je tudi, da se je pri sestavljanju kdo zmotil, ker je v roke vzel po dve enaki strani in je bilo zaradi tega potrebno na koncu natisniti še dodaten izvod. Čeprav je bil tak način sestavljanja časopisa zamuden, je bil pa čas, ki so ga tej dejavnosti namenjali, pozitiven, ker so se med tem spletale družbene in prijateljske vezi. Mamino voščilo je: "Števerjanski vestnik, še naprej tako! Drži se, ne obupaj, vse najboljše in najlepše za nadaljnjih 50 let"!

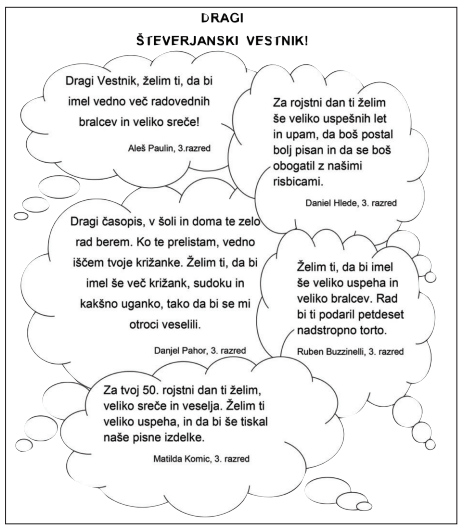

Martin Soban, Miha Colja, Lea Devinar, Veronika Antoni in Erik Paulin
Učenci 5. razreda OŠ Alojz Gradnik

Iz osnovne šole

Vestnik dragi!
Edinstven si za nas.
Srčno zahvaljujemo se
Ti, ker nam olepšaš vse dni.
Nikoli ne ostaneš neprebran,
Izkaznica vaških si novic,
Karakter tvoj šaljiv je za nas razveseljiv.

Izak Miklus in Gabriele Falcicchia

Prebiramo Te zmeraj,
Edini v Števerjanu si!
Tebe radi imamo vsi.
Danes se Ti zahvaljujemo, ker
Edinstveno je tvoje delo.
Sreča naj spremlja Te še stoletje celo.
Energije vedno nove nam vlivaš,
Toliko lepih stvari nam odkrivaš!

Patrik Mania' in Nicolas Mega

Vestnik dragi!
Edini v Števerjanu si ti!
Slovesno zdaj petdeset let praznuješ,
Trofeje in medalje za tvoje delo si zaslužiš, ker
Nam vedno sveže novice prinašaš
In hvaležni smo ti,
Ker jih po celi vasi razglašaš.

Sebastjan Srebrnič in Sebastian Korsič

Pol stoletja Vestnik že praznuješ!
Ena stvar je sigurna:
Ti si najbolj razveseljiv časopis prav za vse!
Doživel si že polno dogodivščin.
Enako ti želimo še naprej,
Stvarnik naj ob strani bo ti vselej.
Enkrat toliko naj bo še delovanja,
Toliko stvari nam moraš še napisati in mi še prebrati.

Tereza Škorjanc in Mila Miklus
Učenci 4. razreda OŠ Alojz Gradnik

Vsakdo lahko nadgrajuje blaginjo prostora, kjer živi

43-letni Marjan Drufovka je predstavnik mlajše generacije glavnih urednikov Števerjanskega vestnika, saj je to vlogo opravljal od leta 1998 do leta 2010. Z njim smo se pogovorili o njegovi izkušnji in vlogi našega glasila.

Kdaj in zakaj ste pristopili k delovanju Števerjanskega vestnika?

V drugi polovici 90. let prejšnjega stoletja, ko sem bil približno 20 let star, sem pri Števerjanskem vestniku začel sodelovati s pisanjem člankov. Takrat je bil Ivan Vogrič glavni urednik, leta 1998 pa sem ga v tej vlogi nasledil. Iskreno sem mu bil hvaležen za izkazano zaupanje. Kot vsi, ki so v teh dolgih letih pristopili k Števerjanskemu vestniku, sem tudi jaz to storil, ker sem čutil neko poslanstvo. To glasilo odigrava izredno pomembno vlogo v vasi. Tega se zdaj ne zavedamo, a delo, ki ga danes opravljamo, bodo cenili v prihodnosti, denimo čez petdeset let. Kdor pri njem sodeluje, nima takojšnjega rezultata, izredne slave tudi ne, saj gre za pripravo vsake številke veliko časa, a vsak mora to čutiti v sebi. Ob prebiranju starih številk se človek res zahvali, da obstajajo, saj je vsaka številka neke vrste kronologija vaških dogodkov in še kaj več.

Sam sem h glasilu pristopil, ker rad pišem, poleg tega pa tudi rad zbiram podatke, predvsem po pogovorih s starejšimi osebami, s katerimi sem preživel res veliko prijetnih trenutkov. Mladim ljudem je treba zapustiti nekaj pisanega, saj drugače ne bodo vedeli, kaj se je dogajalo tu pri nas. V šoli se o modernejšem obdobju zgodovine iz raznoraznih razlogov pogosto ne govori veliko. Pogovori s starejšimi osebami pa človeku prikažejo, kaj se je dogajalo v bližnji preteklosti, tudi na neposrednejši in dostopnejši način v primerjavi z učenjem iz učbenikov. Ko sem zahajal k starejšim vaščanom in vaščankam, na primer k Adi Gabrovec ali Marici Rožič, sta komaj čakali, da mi lahko kaj povesta, saj sta v sebi imeli veliko bogastvo, ki sta ga hoteli podati mladim. Premalo smo ju izkoristili.

Kako ste doživljali vlogo glavnega urednika in kaj Vam je bilo pri njej najbolj všeč?

Iskreno naj povem, da sem bil na to vlogo ponosen. Bila mi je v veliko veselje. Vanjo sem vložil ogromnega časa, saj se mi je zdelo zelo pomembno, da vsaka številka izide čim bolj popolno. Napake smo seveda od časa do časa delali vsi, vendar kdor se na tak način izpostavi, bo vedno dobil kritike na svoj račun. Najbolj pa sem užival ravno v tem, da sem lahko zahajal k starejšim ljudem. Rubriko Kako je bilo živeti takrat, v kateri sem starejše vaščane intervjuval o njihovi preteklosti, sem začel že z urednikom Ivanom Vogričem in jo nadaljeval v svojem obdobju kot glavni urednik. To je le majhen košček kulturnega mozaika, ki ga predstavlja glasilo v vasi. Iz tistih let se moram tudi iskreno zahvaliti pokojni Anki Černic, ki je "dihala" za Števerjanski vestnik. Vestno ga je lektorirala, saj ji je bil zelo pri srcu.

*/ dalje str. *4*

Kako je bilo živeti takrat

Števerjanski vestnik je glasilo, ki priča o Števerjanu in njegovih prebivalcih, njihovih življenjih in delih. Spodobno je, da se v izredni številki našega časopisa, ki proslavlja 50. obletnico neprekinjenega izhajanja, poklonimo starejšim osebam, ki so ustvarjali in še vedno ustvarjajo zgodovino naše vasi. To so ljudje, ki so se borili za svojo vas, za obstoj slovenske besede in kulture. Za intervju smo prosili gospoda Remigija Cigliča, postavnega moža z Gmajne, ki od nekdaj ljubi svojo zemljo.

Gospod Remigij, kje in kdaj ste se rodili? Kakšne so bile takrat življenjske razmere?

Rodil sem se leta 1936 v hiši, v kateri še danes prebivam, v ulici Klanec 1, ledinsko ime na Gmajni. Starši so bili samostojni kmetje, imeli so približno dva hektarja zemlje in par krav. To je bila tipična majhna kmetija iz tistih časov, zadostovala je za preživetje družine. Prvotno bivališče, veliko približno petinšestdeset kvadratnih metrov, ki je še danes del hiše, je nono sam sezidal s kamenjem, ki ga je dnevno prinašal iz potoka. Spominjam se, da je tata bil za "flegrja" pri Fabrževih - družini de Fabris. Doma smo pridelali po dvajset hektolitrov vina na leto, imeli smo nekaj živine in nekaj poljskih pridelkov, kar nam je zadostovalo za preživetje. Staršema so se v zakonu rodili še Danilo in Marija, ki sta kot otroka na žalost umrla, sestra Jolanda ter brata Lojze in Marjan.

Kako ste preživeli svoja otroška leta, obdobje vojne in preganjanja?

Obdobje vojne je bilo zelo težko. Otroci smo bili majhni in vsega je primanjkovalo. Na domačije so prihajali tako okupatorji kot partizani. Po sili razmer so tako eni kot drugi vzeli to, kar so potrebovali, družina pa je večkrat ostala brez prepotrebnega kruha. Vojna sploh ni prizanesljiva, vsem prinaša samo škodo in slabo. Očeta je italijanska vojska poslala v poseben bataljon (ital. battaglione speciale) v Piemont: tu so bili neoboroženi vojaki, ki so opravljali raznorazna dela. Oče je bil v Piemontu za gozdarja. Pripovedoval mi je, da jih tamkajšnje prebivalstvo na začetku ni dobro sprejelo, saj so jih imeli za upornike. Bili so namreč italijanski vojaki, a govorili so slovensko. Z očetom je bilo veliko Števerjancev, Bricev in Vipavcev. Skupaj so sestavili pevski zbor in nekaj zapeli v tamkajšnji cerkvi. Ko so prebivalci to videli, se niso mogli načuditi takim petjem in njihovo mnenje se je spremenilo. Z njimi so vojaki začeli tkati dolgoletne prijateljske vezi. Petje vojakov je bilo takrat pravi beg iz vojnega življenja, postalo je okno v svet sobivanja in sožitja.

Po kapitulaciji Italije, leta 1943, se je oče skrivaj vrnil domov, vojne pa seveda ni bilo konec. Ker je naša domačija na nekoliko zavetnejšem kraju, so partizani nosili sem svoje ranjence. Prišli so Nemci in

našli dva partizana, ki sta se pri nas zdravila. Odpeljali so ju v taborišče v Nemčijo, očeta pa na zaslišanje v ječo v Gorico, iz katere so ga kmalu izpustili. Do konca vojne je bil oče pri partizanih: v Benečiji je bil zaposlen kot kuhar bataljona.

Spominjam se, ko so Nemci napadli Števerjan. Najprej so obstrelili Formentinijev "dopolavoro", današnji župnijski dom Frančišek Borgia Sedej. Njihova naloga je bila ta, da preženejo partizane iz Števerjana; zato so jim sledili. Trije partizani so se od Rovane skrili v nekdanjo Juhanino gostilno. Nemci so jo takoj razstrelili s topom, ki je bil postavljen na Goriškem gradu. Mislim, da so se takrat posluževali letala, ki je topništvu posredoval koordinate partizanskih skrivališč. Na tak način so okupatorji razstrelili tri ali štiri domačije v Števerjanu. Od Juhane so se namreč partizani zatekali po hišah vzdolž Klanca do Valerišča, nato pa so izginili v gozdove. Spominjam se, da se takrat Nemci niso veliko znašali nad civilnim prebivalstvom, vsaj ne nad tistim, ki je z njimi prišlo v stik. Z družino smo se zatekli v gozd pod pobočje in tam ostali, dokler se niso razmere umirile.

Po drugi svetovni vojni se je tudi v Števerjanu začelo razširjati kulturno, društveno delovanje. Kakšni so vaši spomini na ta leta?

Takoj po vojni, v 50. letih, se je števerjanska demokratska mladina zbrala in obnovila društvo, takrat z imenom Katoliško prosvetno društvo Števerjan. Sedež smo imeli pri Terčičevih na Križišču, prvi predsednik pa je bil Danilo Bajt. Veliko zaslugo pri obnovi društva je takrat imel kaplan Hilarij Cotič. Bil je nadvse dober voditelj na kulturnem in verskem področju, pod njegovim okriljem smo organizirali veselice. Sam sem se rad družil in nastopal z dramskim odsekom, organizirali smo plesni tečaj, tudi mešani pevski zbor je zaživel pod taktirko Hermana Srebrniča. Skratka, v društvu se je zbiralo približno trideset fantov in deklet, bili smo res dejavni, udarniški, zbirali smo se dvakrat do trikrat tedensko ali še večkrat. Bili pa so tudi časi nasprotnih ideologij. Spominjam se veliko prizorov nerazumevanja.

Kako ste se odzvali nastanku vaškega časopisa, Števerjanskega vestnika?

Števerjanski vestnik je bil vedno dobrodošel v naši družini. Osebno nisem mogel biti zraven, ko so ga društveni člani ustanovili, a sem ga vedno podpiral. Takrat je bil ključnega pomena, saj smo v njem prebirali tako vaško in širšo kroniko kot obvestila občinske uprave in podobno. Skorajda vse novice so prihajale na dom s Števerjanskim vestnikom in s takratnim Katoliškim glasom, ki je imel podobno, a širšo funkcijo osveščanja. Števerjanski vestnik je bil ključnega pomena tudi za tiste Števerjance, ki so zaradi takih ali drugačnih razlogov prebivali izven vasi. Ta časopis je bil vezna nit med njimi in rodno vasjo.

Kako gledate na današnje kulturno delovanje? Bi nam radi kaj svetovali?

Zelo sem vesel, da se je mešani pevski zbor okrepil. Z ženo poslušava veliko zborov, na koncertih in prireditvah, a lahko trdim, da daleč naokoli ne dobimo takih glasov, kot jih imamo v Števerjanu. Izreden je tudi števerjanski Festival, nekoč je sicer imel veliko večjo vlogo združevanja in povezovanja kot danes. Naše zamejstvo je tisto območje med dvema državama, ki ima vlogo povezovanja kultur, tega se moramo zavedati. Povezovati moramo obe državi, tudi na kulturnem področju. Rad bi videl, da bi se bolj družili z Brici in Furlani, povabili bi lahko kakšen zbor ali dramski odsek. Včasih čutim, da so pri sosedih še vidni vplivi stare Jugoslavije, ko ljudstvo današnje Slovenije sploh ni vedelo, da so onkraj meje ostali še Slovenci, ki govorijo slovensko in gradijo svojo kulturo, tega v šolah in javnosti nasploh niso govorili. Potrebno je več povezav in sodelovanja, ostajamo protagonisti našega prostora.

Damjan Klanjšček in Remigij Ciglič

Ciklostili, matrice in pošta

Uredništvo Števerjanskega vestnika, tajniško in fizično delo, razmnoževanje vsake strani posebej. Tudi to je delo pri pripravljanju glasila, ki je skoraj zmeraj opravljeno v večernih urah, navadno od devete do polnoči. Vprašali smo "institucijo", Zvonka Simčiča, naj nam oriše poslanstvo, ki ga je števerjansko glasilo opravljalo pred leti, obenem pa funkcijo, ki jo je opravljal v uredništvu Števerjanskega vestnika. Zvonko, vnaprej hvala, ker si nam podaril te dragocene besede in izkušnje.

Ali se spominjaš, kako je nastal Števerjanski vestnik?

Števerjanski vestnik je nastal leta 1969, o samem nastanku lahko berete v intervjuju z Marjanom Terpinom. V uredništvo sem stopil leta 1972. Opravljal sem uradniško funkcijo, ukvarjal sem se s poštno pošiljko in razvijanjem Števerjanskega vestnika s ciklostilom, kar ni bilo dosti različno od moje takratne službe. Spominjam se, da je funkcijo odgovornega urednika opravljal Edi Hlede, glasilo pa so urejali Mirko Humar, Boris Hladnik, dr. Helena Knez, Marjan Terpin, Anka Černic, Zvonko Simčič, Marjanka Srebrnič, Agata Komjanc in Bruno Hlede.

Kateri je bil tvoj doprinos Števerjanskemu vestniku kot pisec in urejevalec v letih 1970–1980?

Posebnih rubrik nisem sam urejal. Pisal sem ob priložnostih, ko je bilo to potrebno. Objavljal sem izide športnega tedna in rezultate ter članke o števerjanslem Festivalu, ki sem jih tudi pošiljal na uredništva ostalih časopisov. Pisal sem kronologijo in zgodovino ansambla Lojzeta Hledeta, pri tem mi je pomagal prijatelj Niko Klanjšček. Večinoma sem opravljal funkcijo urejevalca, prepisoval sem zgodbe v nadaljevankah in prispevke drugih članov uredništva. Skratka, bil sem nekakšen uradnik, tajnik Števerjanskega vestnika, opravljal sem vsa potrebna uradniška dela.

Katero funkcijo je opravljal Števerjanski vestnik v vasi Števerjan?

Vestnik je obveščal vaščane o političnih, posebno kulturnih in gospodarskih zadevah, v njem je bilo veliko informacij iz občinske uprave, kakor so lahko bila imena o nabornikih, času prijave vina, živine, davkov itd. Na kulturni strani je poročal o delovanju obeh kulturnih društev, zapisanih je bilo veliko poročil o Festivalu in ansamblu Lojzeta Hledeta, vključena so bila delovanje dramske družine in njena obvestila, o pevskem zboru in športnem tednu, ki je potekal meseca septembra med Borovci ali v Dvoru. Skratka, obveščal je prejemnike o delovanju vasi na vseh področjih, bil je nekako list, ki je izhajal približno šest- ali sedemkrat letno, ohranjal je kot danes kronologijo dogodkov, rojstev in smrti, skratka kronologijo celotnega vaškega dogajanja. Kot član uredništva sem pričel objavljati tudi šolske uspehe, bodisi z osnove kot srednje in višje šole v Gorici. To delo sem opravljal celih deset let oziroma, dokler so zakoni to še dovoljevali. Spominjam se, da smo v Števerjanskem vestniku objavljali tudi spise in nadaljevanke, podrobno se spominjam nadaljevanke gospe Ade Gabrovec, Božič pod Šmartno goro, in spisov gospoda Ivana Malavašiča z Vrhnike, s katerim smo imeli dobre stike. Bil je vsestranski človek, slikar, pisatelj, veliko nam je pomagal pri pisanju pesmi za ansambel Lojzeta Hledeta. Že od prve številke se spominjam, da smo v Števerjanskem vestniku objavljali rubriko Spoznavajmo rojstno vas, v kateri so bile zapisane razširjena zgodovina vasi Števerjan in njene zanimivosti.

Kako je potekalo razvijanje Števerjanskega vestnika, koliko izvodov ste tiskali, komu ste ga pošiljali?

Od vsega začetka smo Števerjanski vestnik razvijali s pomočjo ciklostila, ki je bil v lasti gospoda župnika Oskarja Simčiča; bil je ročnega tipa, matrico smo morali za vsako stran tipkati s pisalnim strojem. To delo sem opravljal večinoma jaz, še preden sem vstopil v samo uredništvo. Člani uredništva so večkrat prinašali že napravljene matrice, preostalo pa sem jaz pretipkaval, saj takrat ni vsakdo znal uporabljati pisalni stroj. Z Marjanom Terpinom sva bila v tem vešča, saj sva opravljala uradniško delo. Župnikov ciklostil je polagoma postajal star in se kvaril, tako da sem nekaj časa glasilo razvijal kar na delu. Hitro za tem sem odboru društva F. B. Sedej predlagal, da bi kupili ciklostil. Odločili smo se in kupili novega znamke Romeo, za katerega je denar posodilo podjetje Terpin iz Gorice, saj sami nismo imeli toliko na razpolago. Vsem družinam v Števerjanu smo poslali okrožnico o nabiranju vsote, ki smo jo naknadno vrnili podjetju Terpin, a spominjam se, da ne v celoti. Preostali dolg je podjetje Terpin društvu odpisalo. Po toliko letih imam zdaj priložnost, da se takratnemu podjetju Terpin zahvalim za pomoč.

Ob prepisovanju matric s pisalnim strojem je bilo včasih storjenih veliko tiskarskih napak, škratov. Če je bila matrica komaj načeta, sem jo vrgel v smeti in pričel prepisovati nove, v obratnem primeru pa sem z lakom prekril pogrešek in še enkrat natipkal pravilno informacijo, bodisi črko kot besedo. To je bilo na koncu razvidno na vsakem izvodu glasila, saj so bili ti popravki kar dobro vidni na tiskanem papirju.

Spominjam se, da smo Števerjanski vestnik večkrat razvijali s pomočjo elektronskih matric, v takratni ulici Roma je bil sindikat, do katerega sem hodil razvijat elektronsko matrico. Tako matrico smo uporabljali takrat, ko je bilo potrebno tiskati slike ali prostorsko urejati članke na bolj poseben, časnikarski način. Predstavljati si morate, da ni bilo kot danes, ko nam računalnik dopušča praktično vse; s pisalnim strojem ni bilo veliko svobode. Izdali smo tudi nekaj posebnih izdaj, npr. leta 1972, da bi obeležili drugi Festival narodno-zabavne glasbe, ki je potekal v Števerjanu. Ob takih priložnostih smo Števerjanski vestnik dali tiskati tiskarni Budin. Spominjam se tudi druge posebne izdaje, ob obeleženju dvajsetletnice društva F. B. Sedej ali pa tiste ob desetletnici Števerjanskega vestnika.

V tistih letih smo tiskali približno dvesto petdeset izvodov, vsaka številka je obsegala približno od šest do deset strani. Spominjam se, da je Števerjanski vestnik hitro rastel v številu strani, leta 1979 je katera številka tudi presegla dvajset strani. Ko je ansambel Lojzeta Hledeta obiskal Združene države Amerike, smo v Števerjanskem vestniku objavili celotno kronologijo izleta, ki je obsegala petnajst strani. Večkrat smo objavljali tekste zmagovalnih pesmi na števerjanskem Festivalu, zanimive članke drugih časopisov in razglednice, ki so nam jih pošiljali Števerjanci. Že takrat smo objavljali razne slike.

Navadno smo Števerjanski vestnik pošiljali po pošti, nosili smo ga na poštni urad v Števerjan, od katerega so ga poštarji neposredno raznosili po vasi. Pošta je bila seveda velik strošek, želeli smo si kaj prihraniti in tako sem predlagal, da bi Števerjanski vestnik nosili kar na domove. Na tak način smo občasno dobili tudi kak prispevek od dobrodelnih Števerjancev. Števerjanski vestnik sva nosila dva, jaz in kak prijatelj, ki je vozil avto, sam pa sem ga puščal na domovih. Včasih sem glasilo nosil tudi sam, z motorjem. Izvode, ki smo jih pošiljali Goričanom in v Trst, pa smo vedno nosili na poštni urad in plačali potrebno vsoto. Zlaganje Števerjanskega vestnika je potekalo približno tako kot danes, zlagali smo ga ročno, stran za stranjo. To smo počeli v večernih urah, to opravilo sem začel že popoldne, tako da sem glasilo zložil včasih sam. Spenjali smo ga tako kot danes, z železno sponko. Naslovnico smo tiskali v tiskarni in jo naknadno dopolnjevali z neke vrste uvodnikom, pomembnim dogodkom ali mislijo, obvestilom.

Damjan Klanjšček in Zvonko Simčič

S 3*. strani

Vsakdo lahko ...

Takratni predsednik društva Dominik Humar je v prvem uvodniku Števerjanskega vestnika zapisal, da je namen glasila ta, da bi čim bolj povezoval vaščane. Se je to uresničilo?

Vloga Števerjanskega vestnika je najprej ta, da povezuje vse Števerjance, tudi tiste, ki živijo izven vasi, obenem pa, da je most med mlado in starejšo generacijo. Žal pa ne moremo reči, da ga vsi Števerjanci imajo za svojega. Nekatere družine ga še vedno ne prejemajo po lastni izbiri, kar se mi zdi škoda. V vidiku povezovanja generacij pa se mi zdi, da je cilj uspel. Ko grem k starejšim osebam, so zelo hvaležni za Vestnik; komaj čakajo, da ga dobijo v svojem poštnem nabiralniku.

O namenu povezovanja pa obstaja tudi širši pogled na to idejo. Oseba, ki se je zelo zavzemala za sodelovanje celotnih Brd, je bil na primer Ciril Terpin. Po njegovi zaslugi smo začeli sodelovati z Briškim časnikom in v obdobju mojega urednikovanja smo si izmenjavali članke, kar se je žal potem končalo. Truditi se moramo na vseh ravneh, da družimo širši briški prostor, tostran in onstran meje. Sam sem tudi prepričan, da bi bilo zelo pozitivno, ko bi dobili povezovalno nitko na celotnem slovenskem delu Brd na italijanski strani, od Pevme, Oslavja, Štmavra, mimo Podgore in Gradiščute do Plešivega.

Torej občutite potrebo, da bi se naše celotno briško območje povezalo v kak nov projekt? Potemtakem pa bi to ne bil več izključno "števerjanski" vestnik?

Osebno občudujem projekt Briškega časnika. Če samo pogledamo primer tega časopisa, ki združuje vsa slovenska Brda, ta ima veliko strani, vsak pa v njem najde svoj prostor. Sam to gledam vedno v vidiku ideje, da ti tako glasilo omogoča beleženje dogodkov, kar bo v prihodnosti izredno dragoceno, saj bo zapis zgodovine celotnega območja. Tako glasilo bi pripomoglo tudi k negovanju slovenstva, ki se bo drugače z lahkoto izgubilo, predvsem na obrobjih, glej na Plešivem itd. Ta projekt, le skrita želja v predalu, bi lahko obstajal kot priloga že obstoječemu dnevniku ali tedniku. Seveda gre to mimo Števerjanskega vestnika, ki ga je treba ohraniti v sedanji obliki. Zahvala naj gre tudi društvu F. B. Sedej, ki mu v vseh teh letih omogoča izhajanje, saj v celoti krije stroške.

V obdobju 50 let se je Števerjanski vestnik spreminjal – izhajal je bolj ali manj pogosto, vsebina se je prilagajala okoliščinam itd. Kateri je po Vašem mnenju naslednji korak? Kaj bi bilo treba spremeniti?

Veliko ni treba spremeniti, saj Števerjanski vestnik poroča o dogodkih s tega območja. Biti moramo pozorni na to, da je slovenščina v njem dobra, lepo pa bi bilo, če bi še naprej namenjali nekaj prostora "pristni števerjanščini", saj drugače tvegamo njeno izgubo.

Po svoji naravi Števerjanski vestnik ne prinaša svežih novic, saj poroča o dogajanju v posameznem trimesečju. V današnjem svetu hitrih informacij in kratke pozornosti pa je mogoče vrednost tega glasila prav v tem, da ohranja zapis dogajanja, saj informacije nam kratkomalo bežijo pred očmi. Se strinjate s to mislijo?

Tako je. To je poslanstvo Števerjanskega vestnika in ne more biti drugače. Pomislimo, kaj bi bilo, če ne bi bilo Števerjanskega vestnika v teh petdesetih letih. Ko bi iskali informacije o dogodkih v tem obdobju, bi ne vedeli, kam naj se obrnemo. Še vedno potrjujem nekaj izrečenega pred natanko desetimi leti: "Vsakdo izmed nas lahko nadgrajuje zgodovinsko blaginjo prostora, v katerem živi, tudi z navidezno majhnim deležem, a je ta v resnici doprinos izjemne pomembnosti za celotno skupnost. Mi se tega danes ne zavedamo in sploh ne cenimo, a prihodnji rodovi se bodo tega veselili in nam bodo hvaležni". In sploh jih ne bo zanimalo, v kakšni slovenščini je bilo to zapisano.

Costanza Frandolic